No. 2171 — Vrijdag 14 Augustus 1925. — 42ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

De Vaticaansche Missie-Tentoonstelling.

III.

Het Missiewezen in 't algemeen.

De Medische Sectie heeft eveneens een algemeen, maar bij uitstek practisch doel. Het doel dezer sectie is niet zoozeer een wetenschappelijke uiteenzetting te zijn van geheel onze kennis op het gebied van tropische ziekten: maar een meer bescheiden doel, n.l. de verschillende ziekten te laten zien, waarmede gewoonlijk de missionaris te kampen heeft en aan deze de middelen aan te wijzen om zich zelven en zijne christenen te behoeden voor vele dezer ziekten, welke zoowel onder het missie-personeel als onder de inboorlingen nog steeds talooze slachoffers maken.

Van de voornaamste dezer worden aangegeven de oorzaken der ziekten, de oorzaken der besmetting, de gevolgen en bovendien de voorbehoedmiddelen en medicijnen. Zoo b. v. wordt aangetoond, hoe zuiver drinkwater te bereiden in plaatsen waar het niet is; hoe zich te verdedigen tegen insecten, slangenbeten enz. en welke de medicijnen zijn, welke de missionaris steeds bij zich dragen moet.

De uiteenzetting geschiedt met uitgebreid wetenschappelijk materiaal en meer dan 80 microscopen met toebehoorende preparaten staan ten dienste van het publiek.

Hoe hoog ook de niet-katholieke geleerden en de Regeeringen de beteekenis van de Vaticaansche Wereld-Missie-tentoonstelling schatten, kan blijken uit het feit, dat de Surinaamsch geleerde, PROF. FLU, Hoogleeraar in de tropische geneeskunde te Leiden, „een prachtige collectie van hooge wetenschappelijke waarde" op deze Wereld-tentoonstelling, eenig in haar soort, heeft ingezonden, en dat het Rijk financieel heeft gesteund.

Om aan de Vaticaansche Missie-tentoonstelling, onlangs door den H. Vader plechtig geopend, nog grooteren luister bij te zetten, is indertijd door het Pauselijk Comitè aan geleerden van verschillende landen verzocht om wetenswaardigheden, die op de missie betrekking hebben, naar Rome op te sturen.

Aan dit verzoek werd o.a. voldaan door den Leidschen Hoogleeraar in de Tropische Geneeskunde, PROF. DR. P. C. FLU, die, daarin gesteund door het Rijk met een subsidie van f 500, een prachtige collectie van hooge wetenschappelijke waarde ter tentoonstelling inzond.

Ingezonden zijn een 25-tal platen en graphische voorstellingen en een 150-tal groote diapositieven (doorzichtige positieve photographische beelden, in dit geval van microscooisch klein gedierte), een verzameling voedingsmiddelen, waarvan het voortgezet gebruik in verband staat met het optreden, voorkomen en genezen van Beri-Beri; tenslotte een verzameling van dierlijke parasieten, die als ziekteverwekkers bekend zijn en een zeer mooie collectie bloedzuigende insecten, die de ziekten gewoonlijk overbrengen.

Door de verschillende voorwerpen van de inzending te combineeren, krijgt men een duidelijk beeld van de oorzaken, de wijze van verbreiding en voorkoming van die tropische ziekten.

De meest voorkomende zijn: pest, cholera, mijnwormziekte (anchylostoom), filariawormziekte, amoebendysenterie, lepra en andere huidziekten.

Het is niet doenlijk, achtereenvolgens een beschrijving in bijzonderheden van elke besmettelijke ziekte te geven; daartoe zou men de verzameling zelf moeten kunnen aanschouwen.

Moge door deze inzending Holland's roem op Missieterrein worden vergroot en mogen tevens de resultaten der Wetenschap daar te Rome zóó worden bekend gemaakt, dat Missionarissen en Missiebevolking er groote voordeelen van trekken tot uitbreiding van Christus' rijk".

Tenslotte geeft een laatsten algemeen blik de *Bibliotheek*, aan wier samenstelling alle missioneerende orden der geheele wereld hebben medegewerkt.

Verscheidene historische stukken van groote waarde, zooals eigenhandig geschreven brieven van Pausen en keizers, authentieke handteekeningen van den Sultan en van den Sjah van Perzië enz., welke tot verschillende tijdperken opklimmen, bevinden zich te zamen in deze missie-bibliotheek en kunnen ter beschikking worden gesteld der studie-liefhebbers, welke te dien einde gebruik kunnen maken der zijvertrekken, bestemd voor nadere onderzoeking.

Naast deze stukken vindt men er talrijke boekdeelen over de geschiedenis der missies, en nog interessantere werken der missionarissen zelve omtrent zeden en gewoonten en geschiedenis der volken, waaraan 't Evangelie verkondigd wordt, omtrent de geografie der doorkruiste gebieden en ten slotte behalve de catechismussen, boeken over theologie, liturgie, in bijna alle talen der wereld, ook de eerste beginselen van het menschelijk weten (rekenkunde, geschiedenis, enz.) In die streken [illegible] verwijderd van de beschaving, moet de missionaris zich meester maken van alles wat tot kennis strekken kan, om zoodoende de ziel der inboorlingen langzamerhand op te heffen, door tegelijkertijd èn het geweten èn den geest te beschaven.

Het ideale Huwelijk

Een Fransch tijdschrift heeft onlangs zijn lezers en lezeressen de vraag voorgelegd welke eigenschappen zij het meest in hun toekomstige wederhelft zouden waardeeren.

Er bleek animo te bestaan voor die enquete, groote animo zelfs. Bij duizenden kwamen de antwoorden binnen. En toen de redactie alles keurig netjes had geschift, toen bleek, dat niet minder dan 44,698 vrouwen vóór alles een intelligenten man wenschten.

„Geef mij maar een echtgenoot, die van huiselijke gezelligheid houdt," verzochten ruim 4000 dames.

„Mijn man moet een bovenste beste wezen, een van het type dat geen vlieg kwaad kan doen," verklaarden 31,993 vrouwen.

„Ik zou alleen aan de zijde van een stoeren werker gelukkig kunnen zijn, en gelukkig kunnen blijven," meenden duizenden anderen.

Massa's vrouwen beschouwden wilskracht als de grootste deugd van den echtvriend. Anderen, en ook haar aantal was waarlijk niet gering, vonden trouw in den man het eenige noodige, en ten slotte valt te memoreeren, het antwoord van een jonge(?) dame, die héél eerlijk biechtte: „Ik ben met iederen man tevreden, want elk mensch heeft fouten, maar ook ieder heeft goede hoedanigheden, en ik zou mij gelukkig achten, als ik de goede hoedanigheden van den toekomstigen heer en gebieder mocht cultiveeren."

En nu de mannen! Ook zij hebben van hunne daadwerkelijke belangstelling in de kwestie doen blijken. Huiselijkheid bleek de meest gewenschte eigenschap voor de toekomstige vrouw en moeder. Daarnaast werd liefde voor kinderen, aanhankelijkheid en trouw genoemd, en slechts een betrekkelijk klein gedeelte van de mannen, die zich de moeite van een antwoord getroost hadden, stelden prijs op intellect bij hun wettige echtgenoote.

Niet alleen naar „de beste kwaliteit" heeft het blad geïnformeerd, ook de slechtste hoedanigheid wenschte het te weten.

„Ik ken niets vreeselijkers dan een man die in lekker eten en drinken zijn grootste behagen vindt," zong een koor van 55.553 vrouwen, waartegenover niet minder dan 65,876 mannen, zwart op wit kwamen verklaren, dat zij het als de grootste ramp van hun leven zouden beschouwen, met een pronkzieke vrouw getrouwd te zijn.

Wat is een ideaal gezinsleven?

Er zijn huishoudens, waar de man absoluut alleenheerscher is; dat is, van vrouwelijk standpunt bezien, zeer bedenkelijk. Er zijn ook huishoudens waar de vrouw, en de vrouw alleen, den scepter zwaait; dat is, van mannelijk standpunt bezien, nog véél erger. En dan zijn er ook huishoudens, waar het kind regeert — vooral daar waar er slechts één is; en dat is in alle opzichten het bedenkelijkste. Elke goede huisvrouw tracht er in de eerste plaats voor te zorgen, dat het evenwicht in het gezin bewaard blijft, zoodat niet de een voorgetrokken wordt boven den ander. In dit opzicht is het kindervraagstuk een der problemen van het grootste gewicht. Een man, die meent dat hij zich kan veroorloven alles op een commandotoon te zeggen, is onverdraaglijk, om niet te zeggen ongenietelijk. Een vrouw die de lakens uitdeelt, zonder dat iemand ertegen in verzet durft te komen, is weinig beter. Maar het kind, dat weet, dat zijn wil wet is —

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

'n Vriendenhand stuurde me „de Haagsche Post" van 20 Juni l.l., met artikel van PROF. KIELSTRA over *„De opbloei van Curaçao"*.

Beaam de verwondering van Amigoe-redactie, dat genoemde Hoogleeraar zulk weinig beduidend geschrijf de moeite waard rekende te publiceeren, maar verliest men hier niet 'n beetje uit 't oog, dat z'n copie slechts voor de frivole H. P. was bestemd.

En toch slaat, volgens mijn opinie, de auteur *hier en daar* duchtig den spijker op den kop, op dien zelfden roestigen weerbarstigen spijkerkop, waarop ik reeds jarenlang heb gebeukt met vonkschietenden hamer in pezigen vuist.

Of 't helpen zal, nu 'n heuschelijke professor ook al aan 't hameren slaat met zwellende byceps op datzelfde aambeeld, never mind, 't geeft mij animo mijn mouwen nog verder op te stroopen, en er nog forscher op los te rammeien, op en neer, op en neer, tot me 't harte klopt in de keel.

Is 't niet pyramidaal, dat de zgn. ééndagsreiziger KIELSTRA al dadelijk in de gaten had, dat de verbinding tusschen onze beide stadsoevers langzamerhand 'n probleem geworden is, dat oplossing eischt.

„Professor, geef me de vijf, roerend eens," „precies waarop ik tot vervelens toe heb gewezen jarenlang in mijn tallooze Amigoe-onder-de-streep-causerietjes. Beweerde korts 'n zekere „Practicus" niet, dat er leven is gekomen in dien onhoudbaren toestand, en dat 't balletje door mij opgeworpen, doorrolt.

En daar was 't mij juist om te doen, ik bedoel de soezende Willemstadmenschen uit hun lethargische dommel te schudden, en dat doel heb ik bereikt, en nog iets.

Wat iets? Luister!

Pende de volgende massale Bilderdijksche volzin in de *Amigoe* van 31 Mei 1924:

„En als ik 't nu zou durven bestaan, de idee te lanceeren om steamers, die slechts hier komen olie bunkeren, buitengaats door pijpleiding van Isla naar zeekant vol te spuiten, dan zou je's wat hooren".

Daar is om gelachen, onbedaarlijk om gelachen, soit, ... maar, zoowat precies 'n jaar nà dit geschrijf huurt de C. P. I. M. voor 'n jaarlijksch bagatelletje van 12000 pop eenige bunders grond van Caracasbaai, om aan dien zeekant 'n stuk of wat tanks in mekaar te klinken, met 't doel steamers, die hier slechts binnenvallen om olie te bunkeren, in 'n vloek en 'n zucht vol te spuiten met dat kleverig onwelriekend liquidum.

Mijn idee was, door die pijpleiding onze haven te ontlasten van die slechts tuk op olie in en uitloopende lastposten, met de logische consequentie verbinding tusschen stadsoevers meer stabiel te maken.

Door die installatie op Caracasbaai wordt natuurlijk ook dit doel bereikt, maar 't is nu maar de kwestie welke, opzet *in the long run* economischer zal blijken te zijn, of mijn idee, 'n doodgewone pijpleiding, van Isla naar zee óf die tankbouwerij, plus idem zooveel jaarlijksche huur, plus 't leger van mannetjes, die op Caracasbaai hun tenten moeten opslaan, om die hongerige tanks en steamersmagen te vullen tot barstens toe.

Hoop, dat mijn lezers uit dit voorgaande nu niet zullen distilleeren, dat er 'n lijvig bundeltje aandeelen van de *„Koninklijke"* in mijn brandkast sluimert.

Heusch niet. Kom maar gerust 's snorren in mijn wigwam, dan zult ge geen schim vinden van 'n aandeel in wat ook, evenmin 'n brandkast, je reinste luxe immers, als je met uiterst gemak geheel je inkomen met 'n vaartje kan deponeeren in je rechter vestjeszakje.

Wat de oplossing voor 't oeververbindingsprobleem betreft, voelt PROF. KIELSTRA veel voor 'n ferry. Aan 'n tunnel, valt volgens hem „om de geweldige kosten niet te denken".

„Hier zal men 'n beetje *Amerikaansch* moeten handelen," eindigt de geachte auteur z'n causerie over ons oeververbindings probleem.

„Professor geef me weer de vijf, neen geef ze me nu alle tien." Dat heb ik al honderdmaal gedacht, maar durven pennen, neen, schoon ik toch niet gewoon ben 'n blad voor den mond te nemen.

Of 't helpen zal?

Weet U, wat me ook pleizier deed te lezen in KIELSTRA's *„Opbloei van Curaçao"*, „dat op verschillende plaatsen in de stad 'n doorbraak niet achterwege zal kunnen blijven, en dat de onteigening van die perceelen wel veel geld zal kosten, maar niet te vermijden is."

Ie zou haast zeggen, dat ie deez' woorden heeft opgediept uit mijn Ditje en Datje van Mei l. l., alleen zegt ie 't veel mooier en gedecideerder dan ik.

Is 't wonder, dat ik gerugsteund door deez' professorale uitspraak, me nu nog onoverwinnelijker gevoel dan ooit in mijn van vele kanten besprongen stelling, en nog's vol élan 'n uitval waag, om gedaan te krijgen, dat ons rottig, vunzig, immoreel, onhygiënisch Punda-complex zoo spoedig mogelijk onteigend wordt en voor den grond gesmeten, liever vandaag nog dan morgen.

Of de auteur de doorbraak van onze verschillende stadsgedeelten eischt uit hygienisch oogpunt, of tot opheffing van 't moreel bewust-zijn, valt uit ze'n woorden niet te achterhalen, en 't kan me ook feitelijk bitter weinig schelen, als 't maar gebeurt, en heel spoedig gebeurt. Er staat te veel op 't spel om er nog langer mee te zeuren.

'n Beetje Amerikaansch, please! Do it now; Do it now!

En dan is er nog iets, waarmee ik 't roerend eens ben met Professor KIELSTRA, en wel met 't volgende:

„Dat de loonen in Curaçao gevoelig gestegen zijn onder den invloed „der economische veranderingen, „spreekt wel van zelf. De inheem„sche bevolking heeft tot op zekere „hoogte het gevoel van waardeering „voor geld verloren."

Bewering no. I is evident, daar valt gewoonweg niet aan te tornen; bewering no. II zal niet zoo licht worden toegegeven, daar ken ik mijn Pappenheimers te goed voor.

En toch is dit beweren zoo waar, zoo reuze-waar, zoo waar van alle kanten, zoo hyper-natuurlijk, en daarenboven ook zoo logisch in de historische lijn.

Zoo is de mensch altijd geweest, en zoo zal ie altijd blijven.

„Als niet komt tot iet, dan kent iet zich zelven niet" Dit is 'n fataal en 'n onhebbelijk spreekwoord, en toch schuilt er zoo veel waars is.

Denk maar 's even terug aan de te spoedig vergeten rampvolle oorlogsjaren.

Wat waren de nouveaux-riches, die toen in Holland kwamen bovendrijven, *over 't algemeen* belachelijke, arrogante, gepolychromeerde proleten. Ze smeten met hun geld, maar al kropen ze 's winters in 'n pels van 'n duizend pop of wat en speelden ze zomers buitentje in een der rococo-achtigste villa's van Bilthoven, gentleman worden ze er niet door, op geen stukken na, ze bleven 't burgerlijke burgermannetje van drie hoog achter.

Zou ook hier als éclatant voorbeeld onze hollandsche pletters kunnen uitspelen, die ook hier grof geld verdienden, en wis en zeker 'n funeste invloed hebben uitgeoefend, juist door hun blank-en-Hollander zijn, op onze — in zoovele opzichten nog, — kinderlijke kleine zwarte luyden.

En begrijp nu goed, die Hollandsch O. W.er's en pletters hadden al eeuwen van beschaving achter zich, terwijl onze Curaçaosche zwartmannetjes slechts 'n luttel aantal jaren geëmancipeerd zijn, en eeuwen lang stelselmatig dom gehouden, en vertrapt, en uitgezogen en mishandeld zijn als redelooze dieren.

Is 't wonder, nu eindelijk voor hen 't gelukzonnetje op begint te schijnen, ze in dartele levensweelde, precies als die andere rasechte nouveaux-

en dat weet het spoedig genoeg! — is het ergste van alles. Een kind, dat niet op verstandige wijze binnen zekere perken wordt gehouden, wordt een kleine tyran. Het geslacht speelt daarbij geen rol. Een meisje doet in dat opzicht niet onder voor een jongen.

Kinderen zijn intusschen een zegen in zooverre, dat aan het geluk van een gezin iets blijft ontbreken, zoolang er geen kinderen zijn. Niet één kind, maar bij voorkeur kinderen, omdat juist het éénige kind gevaar loopt, tyranieke eigenschappen te gaan ontwikkelen, wanneer beide ouders niet verstandig genoeg zijn om bij de opvoeding de noodige maatregelen te nemen teneinde dit te voorkomen. De positie van het kind-alleén in een gezin levert in verschillende opzichten gevaren op. Van den kant der ouders zal natuurlijk vanzelf de neiging bestaan om al hun liefde en bezorgdheid te concentreeren op dit eene kind. Op zichzelf is dit, zooals vanzelf spreekt, zeer verklaarbaar. Het gevaar bestaat echter, dat het kind juist daardoor zichzelf zal gaan beschouwen als het middelpunt van het gezin, waar alles om draait. Kinderen zijn goede opmerkers; en zoodra deze overtuiging zich eenmaal bij het kind heeft gevestigd, is daarmede de kiem gelegd voor een verkeerden toestand. Door steeds meer toe te geven aan zijn grillen en verlangens, worden de rollen langzaam maar zeker omgekeerd: het is het kind, dat commandeert, terwijl de ouders gehoorzamen. De verkeerde wereld in het klein.

Dit is ongetwijfeld een zeer groot bezwaar van het standpunt der ouders beschouwd: doch ook van het standpunt van het kind zelf bezien is er niet veel voor te zeggen om alleen te blijven. Elk kind verlangt naar gezelschap van zusjes of broertjes; het bezit van vriendjes en vriendinnetjes kan niet opwegen tegen dit gemis. Een kind dat alléén blijft, krijgt dikwijls aanleg om eenigszins schuw en eenzelvig te worden, het maakt zich niet spoedig kameraadjes. En als het eens niet goed is — al is het daarom nog niet bepaald ziek — wordt er te veel notitie van genomen, zooals men dat van een moeder kan verwachten. In gezinnen waar meer kinderen zijn neemt de moeder, als er één ziek is, doch het geval zich niet ernstig laat aanzien, de zaak minder tragisch op. Er bestaat dan minder neiging om de ongesteldheid door een vergrootglas te bezien en, een in den grond vrij onschuldige ziekte te behandelen alsof het den catastrophe is. Dit wijst in het minst niet op een mindere mate van gevoeligheid, doch is een zeer logisch gevolg van het bezit van meer kinderen, waardoor aan elk hunner individueel niet zooveel aandacht kan worden geschonken als in een gezin waar slechts één kind is. Dit werkt heilzaam en voorkomt overdadige vertroeteling.

Het ambacht.

„Die een ambacht heeft geleerd,
Krijgt de kost, waar hij verkeert."

Het ambacht vond zijn ontstaan in de natuurlijke en zedelijke ontwikkeling der samenleving. Uit het gemeenschapsleven werd de behoefte geboren van arbeidsverdeeling. En daarom belasten eenigen zich met het onderhoud en den aanmaak van kleeding en schoeisel, met het bereiden van levensmiddelen; anderen ijveren voor woningvoorziening of inrichting; weer anderen gaven hun krachten ten beste aan veeteelt, landbouw, enz.

Het valt niet te ontkennen, dat het ambacht behoort tot de oudste en onmisbare grondslagen der samenleving, en daarom steeds een eereplaats genoot in het maatschappelijk leven.

De kennis van het ambacht stond gelijk met het bezit van geldelijk vermogen en de meester in het vak werd geroepen tot eereambten en posten van vertrouwen.

Tal van spreekwoorden in den volksmond getuigen het:

„Het ambacht heeft een gouden bodem."

„Geen ambacht zoo gering, of het voedt zijn meester."

„Een ambacht kan ziek zijn, maar sterft niet."

„Ambacht en deugd zijn der kinderen beste erfdeel."

„Die een ambacht heeft geleerd, krijgt de kost waar hij verkeert!"

Reeds in het Oude Testament werd de Israëliet door God vermaand zijn zoon een handwerk te doen leeren. Zelfs priesters en levieten waren van een handwerk niet ontslagen en den wetgeleerden werd een ambacht tot afwisseling der studie aangeprezen. Ter kenschetsing van dien geest luidde een oud Joodsche gezegde: „Al komen er zeven jaren van honger, de deur van den ambachtsman dringt hij niet binnen!"

Door de beoefening van een ambacht, worden lichaam en geest afzonderlijk, en bij afwisseling gelijktijdig genoodzaakt zich in te spannen en werkzaam te zijn. De vaardigheid der handen wordt meer ontwikkeld, de verschillende spiergroepen geoefend. Overleg, regelmaat, goede smaak, practische zin, vergelijking en oordeel worden opgeëischt, om het werk tot een goed einde te brengen, en bevrediging bekroont de moeite en volbrachte taak.

Ja, bevrediging! Heerlijk gevoel van zelfwaarde, als de ambachtsman zijn werk voltooid ziet. Als hij kan zeggen: „Aan dat huis heb ik mede gewerkt". — Als de menschen zijn arbeid van voedingsartikelen roemen. — Als de tuinman de heerlijkste bloemen gerangschikt heeft. — En de boekdrukker het volk ziet genieten van zijn persprodukt.

Ook de gezondheidsleer erkent den arbeid in het algemeen en het ambacht in het bijzonder, als een voorname factor tot harmonische ontwikkeling en instandhouding van geest en lichaam, zelfs tot herstel van geschokte gezondheid in bepaalde gevallen.

Het is zoo jammer, dat onze ouders zoo weinig bij anderen te rade gaan, als ze tobben over de jongens: „wat moeten ze worden?" Eigenlijk is dit niet juist; zeer vele ouders tobben daarover heelemaal niet, en laten 't eerste postje dat open komt, wat 't ook zij, aanpakken.

In plaats dat zij eens gaan praten met den onderwijzer, vóórdat hun jongen de school verlaat: zijn de ouders dikwijls de schuld, dat hun jongens 't niet verder brengen dan loopknecht of schraal kantoorheertje! — Er is een tijd geweest, dat een groot gedeelte onzer jongens winkel- of kantoorbediende wilde worden, waarin de meesten maar een armzalig bestaan vonden.

Weerzien voor het ambacht hield hen terug met hard werken zich een betere positie te veroveren.

Bekwame ambachtslieden, goede vaklui zijn niet werkloos, zeker nooit lang.

Hier in de stad zijn de bekwame vaklieden bij de Patroons onderling bekend, en herhaaldelijk wordt de klacht vernomen, niet alleen van bazen, maar nog meer van oudere knechts, dat er zoo weinige jongelui zijn met vakkennis en liefde voor het bedrijf.

Wanneer daarom de jongen als „de rechte man op de rechte plaats" zijn beroep, zijn vak gekozen heeft, moet er gezorgd worden, dat hij den vrijen tijd benut om de practische kennis van het ambacht aan te vullen met de theorie van vakonderwijs.

Doch zoolang er hier nog geen ambachtsschool geopend is, valt het ook voor den ijverigsten leerling moeilijk die noodige theoretische vakkennis op te doen.

Ook is de keuze van een goeden Patroon van zooveel gewicht voor de toekomst onzer jongens.

Berichten uit de Kolonie.

Het Koninginnefeest.

Van de Feestcommissie ontvingen wij Zaterdag al spoedig na het verschijnen van ons vorig nummer het program van het a.s. Koninginnefeest.

Naast de oude nummers zijn nu ook eenige nieuwe attracties op het programma der wedstrijden gebracht.

Doch het allereerste nummer kan ons maar matig bekoren. Wij kunnen het ons voorstellen, dat de commissie naar iets nieuws gezocht heeft, naar iets heel bijzonders, dat de bevolking onmiddellijk in een feeststemming moest brengen.

Doch wij houden het voor een misgreep.

Om 12 uur 's nachts Zondags van 30 op 31 Augustus een kanonschot, daarna optocht met militaire muziek en fakkels.

Heeft de commissie zich wel goed ingedacht, wat daaraan vast zit?

Terwijl alle rustige burgers hun eerste slaap genieten, een kanonschot, dat hen van schrik doet opspringen. Daarna de heele stad in rep en roer gebracht door die militaire rondwandeling met muziek en fakkels.

Een *pretje*, neen.... een echte Janboel, waarop alleen de onderste lagen der bevolking belust zijn.

Een militaire optocht met troepen [illegible] paraandaloopers tot franje en ornament.

Onder de toonen van de muziek, waarbij alle sloppen en steegjes van de achterbuurten met gulpen de lallende en hossende menigte uitspuwen.

Met fakkelbelichting, om aan alle ramen en vensters de kijkgrage toeschouwers eens goed te laten zien tot welk peil van beschaving het Curaçaosche volk het al gebracht heeft.

Wij moeten streven naar *veredeling* van het volksvermaak. Op deze manier wordt echter alleen het weerzinwekkende, het dierlijke in den mensch opgewekt. Want zoo'n nachtelijke fakkeloptocht met muziek heeft nog een slot, dat den geheelen nacht in bachanaliën in de achterbuurten wordt voortgezet en uitgevierd, zoodra de militairen in het Waterfort zijn teruggekeerd.

Een 40 jarig Priesterfeest.

a. s. Zondag 16 Augustus viert de nestor der Curaçaosche geestelijkheid zijn 40 jarig priesterjubilé.

Een groote zeldzaamheid.

Niet ieder is bestand tegen 40 jaren tropenleven, nog minder wanneer die jaren gestadig in hard inspannend werken, in veel zorgen werden doorgebracht.

Pater JOSEF VAN DER VEER, pastoor van de parochie Santa Rosa, heeft van die 40 priesterjaren volle 39 jaren in de Missie van Curaçao gearbeid.

Op 16 Augustus 1885 priester gewijd, zette Pastoor v. d. Veer reeds het volgend jaar 7 September 1886 hier voet aan wal.

In de eerste twee jaren telkens voor een korten tijd assistent en kapelaan op Aruba, Pietermaai en Bonaire, werd hij op 24 Juni 1888 benoemd tot Pastoor van Sta. Cruz op Aruba, en bleef dit tot Maart 1896 in welken tijd onder zijn leiding de mooie parochiekerk aldaar gebouwd werd. Teruggekeerd op Curaçao bestuurde Pastoor v. d. Veer gedurende drie jaar de parochie van Sta. Maria om daarna weer het bestuur over zijn vroegere parochie Sta Cruz op zich te nemen. In dezen tijd werd deze groote parochie verdeeld, en kwam bij zijn dagelijksche zorg voor de eigen parochie nog de kerkbouw voor het nieuwe gedeelte Savonet.

Sedert Juli 1906 vervult hij het pastoraat over de groote parochie van Sta. Rosa, en gelijk op Aruba zoo geschiedde ook hier. Het gedeelte, dat aan de stad grensde, werd in een afzonderlijke parochie vereenigd en afgescheiden van Sta Rosa en kreeg zijn eigen parochiekerk op *Janwé*. Voor dezen kerkbouw had Pastoor van der Veer tijdens zijn laatste verlof in Holland de geldmiddelen bij elkaar gebedeld, daarvoor in alle richtingen het land doorkruist, in tallooze parochies des Zondags meermalen van den kansel zijn katholieke landgenooten van de nooden in West-Indië op de hoogte gesteld en hun almoes gevraagd.

Op een leeftijd dat anderen rust nemen en van hun emeritaat genieten, kwam Pastoor van der Veer naar Curaçao terug en zette zijn schouders nog onder het zware werk van een kerk te bouwen op Janwé, om daarna aan jongere krachten het bestuur over deze parochie over te laten.

In al die jaren is Pastoor v. d. Veer een ware herder voor zijn volk geweest. Hij leefde mee met al het lief en leed zijner parochianen. Vooral de luister van het bedehuis ging hem bijzonder ter harte, waarvan de laatste verfraaiing van Sta Rosa's parochiekerk weer opnieuw het bewijs levert. Met zijn 66 jaren beschaamt hij door zijn ijver en jeugdig apostolisch vuur menig jongere.

Moge het hem gegeven zijn nog vele jaren hier in de Missie voor het heil der zielen werkzaam te zijn.

Onze hartelijke gelukwenschen aan den geachten jubilaris op dezen feestdag.

Eén dag vroeger.

Wegens den kerkelijken feestdag van *Maria's Ten hemelopneming* op morgen, verschijnt de *Amigoe* deze week één dag vroeger.

PROGRAMMA
der Volksfeesten
OP 31 AUGUSTUS 1925
TER VIERING VAN DEN VERJAARDAG VAN

H. M. KONINGIN WILHELMINA.

EERSTE GEDEELTE.

12 uur 's nachts van 30 op 31 Augustus.

Kanonschot, daarna Optocht met Militaire Muziek en fakkels.

8.30 uur v.m.

HARDLOOPEN (DUURLOOP) vanaf Concordiaplein tot Wilhelminapark met hindernissen; 1ste prijs f 30.—, 2de prijs f 20.—, 3de prijs f 10.—, 4de prijs f 5.—.

9 uur v.m.

Muziekuitvoering der weesjongens van Scherpenheuvel voor het Gouvernementshuis.

MASTKLIMMEN 10 prijzen à f 1,—
BOEGSPRIETLOOPEN 10 „ à f 1,—
TONNETJESVAREN 10 „ à f 1,—

10 uur v.m.

ZEILWEDSTRIJD: Vanaf „Motet" rond Boei tot Brug. 1ste prijs f 20.—, 2de prijs f 15.—, 3de prijs f 10.—.

10.30 uur v.m.

BEHENDIGHEIDSWEDSTRIJD MET AUTOS: beginpunt Wilhelminapark langs Postkantoor tot Fort Amsterdam.
HEERENRIJDERS: 2 prijzen (luxevoorwerpen). f 60,— en f 40,—.
CHAUFFEURS: 2 prijzen, 1ste prijs f 25.—, 2de prijs f 15.—.

TWEEDE GEDEELTE.

Op het terrein Mundo Nobo.

4 uur n.m.

Muziekuitvoering der weesjongens van „Scherpenheuvel".

GECOSTUMEERDE VOETBALWEDSTRIJD:
2 prijzen mooiste costuum }
2 „ origineelste idem } f 100.

DERDE GEDEELTE.

Op het Brionplein.

7.30 uur n.m.

Openlucht bioscoop-voorstelling.

9 uur n.m.

Muziekuitvoering van de Militaire kapel voor het Gouvernementshuis.

VUURWERK OP RIFFORT.

De Feestcommissie,
De Voorzitter,
J. MANSVELT BECK.
De Secretaris,
P. B. GORSIRA.

N. B. Liefhebbers voor de verschillende wedstrijden gelieven vóór den 25n dezer bij den Heer J. MANSVELT BECK, *Fort Amsterdam* hun naam op te geven.

Regen.

Zondagmorgen ongeveer 10 uur kregen we weer een korte harde regenbui. De geheele week een drukkende broeiende hitte met weinig of geen wind.

---

riches van over zee, aan 't cabriolen slaan, en ze 't hun lang onthouden geluk trachten te genieten te pas en te onpas, met volle teugen, zooveel ze maar kunnen.

Dat is fout, dat weet ik ook wel, maar zeg 's, dat 't niet verklaarbaar is.

In Holland heeft men ook, ondanks kranig zeemanschap, die weeldegolf niet geheel en al kunnen ontzeilen. waarin heel wat degelijke werklui dreigden ten onder te gaan.

Leiden was in last, toen de loonen immer en immer stegen, en vrije Zaterdagmiddag, en 8 uren werkdag etc. etc. hun intrede deden. De stevige werkmansbeenen konden deez weelde niet dragen, de overgang was te sterk. Aristocratie en de gezeten koopmansstand schudde bedenkelijk 't hoofd, van „waar gaan we toch naar toe?" „heel de maatschappij staat op z'n kop."

't Was wederom als van ouds: *L'histoire se repète.*

Maar langzamerhand luwde dat abnormaal gedoe. De arbeidersklas begreep al spoedig, dat met geld te versmijten, hoe groot de verdiensten ook zijn, van vooruit komen in de wereld geen sprake is. Allengs versoberden ze hun te veel in de papieren loopende levensstandaard, tot geluk van vrouw en kinderen, en tot heil van onze sociale zamenleving.

En zoo zal 't hier precies eender gaan.

Wat abnormaal is, houdt zelden stand, trouwens zijn ook hier al heel wat van die geldkapotmakers tot bezinning gekomen.

Zie maar 's, als resultaat van hun spaarzin, die vele keurige werkmanswoningen, door hen gebouwd of gekocht of gehuurd, die alom in Willemstadsche faubourgs verrijzen, vraag 's aan de Bankdirecteuren hoeveel eenvoudige werklui trouw 'n gulden of wat van hun werkloon naar hun Bank brengen, wat al 'n reuzenstap in de goede richting is,

En nu weet ik drommels goed, dat ze allemaal zoo niet zijn, dat er nog 'n groot percentage is, die heel wat kostelijk geld vergooit en verbrast, maar om daarom geheel onze arbeiderstand aansprakelijk te stellen, is unfair.

Daarom ben ik 't volkomen met critiek van ons Volksbondblad *La Union* eens, op de rede over dit chapiter van een onzer Kol. Raadsleden; 't zwakke punt in 'n groot deel van redenaar's betoog was, „'t tè veel generaliseeren", wat publieke sprekers, — en ik beken 't gaarne, ook publieke *schrijvers*, — vaak booze parten speelt.

Toch spijt 't mij danig, dat *La Union* geen woord van sympatheering vond voor spreker's sympathieke tirade tegen de zooveel geldverkwistende danspartijen, ze heeft daarmee misschien 'n prachtgelegenheid om veel goed te doen, of beter om veel kwaad te verhinderen, te loor laten gaan.

Weet U, wat mijn opinie omtrent deez' materie is?

Vóór alles weg met die vieze Afrikaansche tamboerdans. Daar is Curaçao nu langzamerhand toch eigenlijk tè fatsoenlijk voor geworden. Dat immoreel gecancan moest door 't gouvernement niet alleen verboden worden in stad en buiten de stad en vooral ook op de *plantages*, maar de overtreding er van, ook onverbiddelijk worden gestraft, zonder aanzien des persoons.

Onredelijk ben ik niet, begrijp heel goed, dat je ergens de lijn trekken moet, maar toch, als men besefte, welke fatale invloed er ook van dat meer moderne orgelgedans in spaarzaam verlichte hutten, opgepropt met zweetende en drinkende menschen, uitgaat dan zou men zeker niet zoo royaal zijn met die permissiegeverij, onder de rook van Willemstad en onder de olie-odeuren der Isla.

En in troepen komen ze tegen den avond van de stad aangetuft, heeren met groote gele brillenglazen, dames met 'n dikke laag poudre de riz, en als ze allemaal die danshut zijn binnen gekropen, dan begint 't orgel te kermen, en avant, deux, 't bal neemt 'n aanvang.

Hoe die lui in zoo'n kot kunnen *dansen*, heb ik nooit gesnapt, en dat die lui zoo'n heele nacht zich in 't zweet werken *voor hun pleizier*, dat snap ik nog minder.

Misschien wel omdat ze in de stad geen permissie kunnen krijgen, komen ze hier buiten de boel op stelten zetten, want 't is lang geen uitzondering, dat lang vóór 't middernachtelijk uur zoo'n danspartij reeds ontaard is in 'n orgie van brooddronkenheid.

En der groote factoren daartoe is zeker 't onbedaarlijk hijschen van die diabolische rum, die ze hier op Curaçao in mekaar zetten. Ge zult zeggen, maar rum wordt hier toch geïmporteerd. Best mogelijk, maar geknoeid wordt er hier mee van je gewelste, ik bedoel niet door onze hoogstaande kooplui, maar door gewetenlooze scharrelaars in die lijn.

Ik geloof niet 't ver mis te hebben met de bewering, dat de etteljke moorden in onze kolonie gedurende de laatste jaren, zóó wat allemaal rummoorden waren.

En wie zal kunnen benaderen, hoevele arme verleiden vóóral op zoo'n obscuur dansavondje in de donkerte rondom de hut, moreel ten onder gaan, ten gevolge van ongebreidelde passie van rumdronken viesmenschen.

Dat getal is legio, geloof me.

De bekende Engelsche auteur CONAN DOYLE eischte, zonder vorm van proces 'n herbergier op te hangen naast 'n moordenaar, wien hij, vóór 't doodelijk schot, ze'n vitrioolachtige whisky geschonken had.

De zin is niet erg duidelijk, zelfs intens-leelijk van bouw, maar enfin, U begrijpt me wel.

Daar moesten ze hier ook doen, dan zou de schrik er wel in komen, of misschien minder radicaal, laat de de Openb. Gezondheidsdienst behalve melk en vleesch etc., ook van tijd tot tijd, de rum controleeren in diverse frauduleuse en niet-frauduleuse gelegenheden, dat spaart misschien 'n paar rummoorden uit.

Las met genoegen 'n tijdje geleden in Hollandsche kranten, dat men in Europa — in Amerika nog niet — zoo langzer zoo meer genoeg begint te krijgen van de onartistieke, op 't kantje af wufte moderne dansen.

De *tango* en de *shimmy* en de *paso doble* en de *turkey-trot* en zelfs ook de *hupa-hupa* zien hun gloriezon tanen, 't orkest — geen Jassy-band meer — begeleidt weer nu en dan de harmonische sleepende ouderwetsche gavotte en cotillon en polka-mazurka, polonaise, etc.

A propos, weet U niet, wat 'n *hupa-hupa* is?

Luister, maar lach niet, 'n autoriteit; 'n gediplomeerde moderne dansmeester is aan 't woord:

„In dit laatste snufje op dansgebied — de *hupa-hupa* — komt 't er op aan lichte korte pasjes te maken, daarbij draaiende op de punten der voeten, en de beenen ter afwisseling kruisen, onder 't diep doorbuigen der knieën".

't Is nu niet zooals bij de turkeytrot de wippende gang van 'n kalkoen met z'n ruige pooten te imiteeren, maar te huppelen als 'n onbehouden Kangoeroe, en dat noemen ze, God betere 't, *Kunst!*

Mijn darling-aap Coecoe, danst ook wel 's, als ie extra goeie zin heeft,

Maak me sterk, als ik in 'n zonnige bui, 't rhythmus van die aapachtige pooten-opsmijterij 's conscientieus vastlegde, vervolgens op 'n schetterende lawaaimelodie zette, en er dan 'n schreeuwerige reclame voor maakte, b.v. DERNIER CRI!!!

Hypermoderne typische West-Indische dans!!!

„The Monkey-Hupa!!!

ons door en door rot en zot danswereldje onnoozel genoeg zou zijn om er in te vliegen, en zich zelf te verlagen, om als apen op twee beenen lallend-wiegend rond te tollen.

Geloof U dat niet?

Nu, ik wel,

Punctum.

Jan Paul.

San Willibrordo
10 Aug. '25.

Consulaatwezen.

Bij K. B. is aan den heer Dr. S. Hylkema op zijn verzoek eervol ontslag verleend uit zijn betrekking van consul der Nederlanden te Valparaiso (Chili).

De waarneming van het consulaat is opgedragen aan den heer C. Roeters van Lennep.

Personalia.

De firma MORRIS E. CURIEL & SONS maakt bekend, dat zij den Heer JULIO D. JESURUN als procurator in haar zaak heeft opgenomen.

Ontvangen

van het Departement van Landbouw in Suriname:

Bulletin No. 48 Boschexploratie in Suriname door L. GONGRIJP Ib.is. *Bulletin No. 50.* Het verschepen van sinaasappels door Prof Dr. GEROLD STAHEL.

—van de firma EDWARDS HENRIQUEZ & Co een tijdtafel van de 5 rondreizen door de West-Indië van de toeristenboot *Reliance* van December 1925 - April 1926.

Hieruit blijkt, dat op twee dier groote rondreizen Curaçao wordt aangedaan, nl. op den 8n Februari en 11 Maart.

Tragische dood.

Zondagnamiddag is de chauffeur van een huurauto op een tocht in de benedendistricten plotseling doodgebleven. Hij klaagde over hevige pijn in de hartstreek, maar kon de auto nog tot stilstand brengen. Uit de auto gedragen gaf hij na weinige oogenblikken den geest, nabij de kerk van Barber.

Schaakwedstrijd.

Op Zaterdag 8 en Zondag 9 Aug. hield de schaakclub *„Palmyra"* haar aangekondigde wedstrijd in het clubgebouw van het C. S. C.

Het meerendeel der leden en enkele gasten beproefden hunne krachten.

Bij het samenstellen der groepen was zooveel mogelijk rekening gehouden met de speelsterkte der deelnemers.

In de hieronder aangeduide groepen behaalden onderscheidelijk de volgende heeren een eerste en een tweede prijs:

I. 1 Arturo Perret. — 2 Van Ockenburg.
II. 1 A. Pijpers — 2 De Pril.
III. 1 Koster — 2 C. P. Amelunxen
IV. 1 Dr. Samson — 2 P. Schrils.
V. 1 C. J. Lieder.

De prijzen van groep III werden na loting toegewezen. In deze groep behaalde de Heer L. O. LAMPE hetzelfde aantal winstpunten als de twee deelnemers, die met een prijs gingen strijken. Bij loting was de fortuin hem niet gunstig.

Draadloos verkeer.

Met ingang van 4 Juli is het draadloos station in Suriname opengesteld voor volledig verkeer met de buitenwereld (over BARBADOS).

Naar Nederland kost een telegram f 2,20 per woord (uitgestelde telegrammen de helft), New York f 1,75 per woord, naar Parijs f 2,15 en naar [illegible] 20.

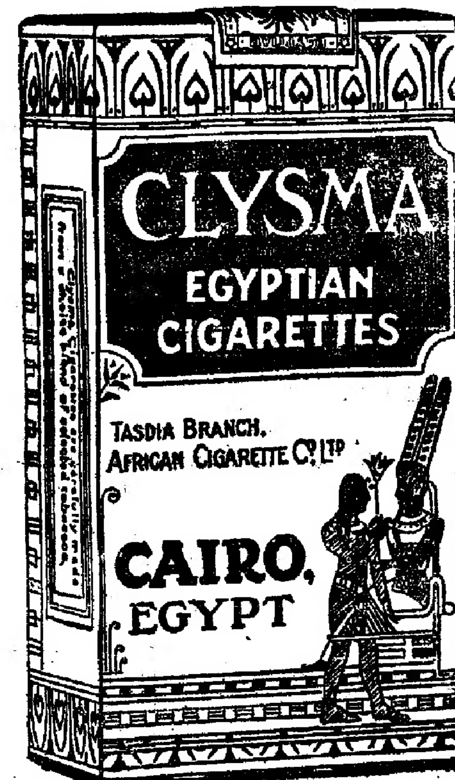

De Idoor.

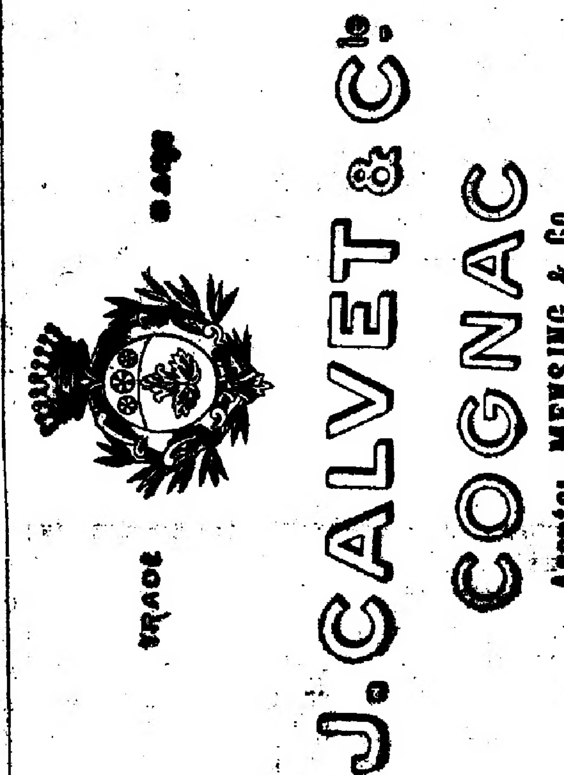
Blijkens ontvangen berichten bij het agentschap alhier zouden de vliegtuigen *Atlantico, Idoor* en nog een 3e schip deze week Dinsdag 11 Augustus van Barranquilla naar Colon vertrekken, indien men bijtijds met de voorbereidende maatregelen kon gereed komen.

De laatste maanden werd er in Colombia door het reizigersverkeer een zeer druk gebruik gemaakt van de vliegtuigen van *„Scadta"* daar de Magdalenarivier wegens het droge seizoen onbevaarbaar was.

Koloniale Raad.

Zitting van Maandag 10 Aug. 1925.

Een ontwerp tot wijziging van de *„Onderwijsverordening"* werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen. Het ontwerp tot aanvulling van de huishoudelijke begrooting *(fl 5.000 — voor de feestviering bij gelegenheid van het zilveren feest van H. M. in Februari 1926 en fl 1.000 bijdrage aan de Protesnantsche Gemeente voor een torenuurwerk)* werd naar de afdeelingen verwezen.

Welkom.

Met de Engelsche boot *Ruahine* keerde via Southampton de Heer Ir. G. MOLENGRAAFF, Mijningenieur, Woensdagavond van zijn verlof naar Holland terug.

Petroleumbrand.

Volgens berichten van Maracaibo ontvangen, is de brand van de petroleumput op *La Rosa* deze week Dinsdag gebluscht. Elken dag is er ± 500 gewichtston olie in vlammen opgegaan.

Stroohoeden.

Telegrammen uit New-York melden dat de tariefcommissie een verhooging van het invoerrecht op stroohoeden zal aanbevelen.

ALLERLEI.

Katholieke Universiteit.

Het gebouw der Katholieke Universiteit in Rijssel (Frankrijk) wordt met een vleugel uitgebreid, de nieuwbouw moet in 1927 gereed zijn; alsdan wordt n.l. het vijftigjarig bestaan gevierd van de Universiteit. die destijds werd opgericht door twee gebroeders, de groot industrieelen Filibert Brau en Camile Brau. In 1926 moet het gebouw van het groot auditorium (2000 plaatsen) gereed zijn, en ook de nieuwe universiteitskerk kan dan in gebruik worden genomen. De boekerij telt thans 300.000 deelen. De Universiteit heeft instituten voor sociale wetenschap, voor kunst en nijverheid en ook voor de pers. De medische faculteit heeft 500 katholieke geneesheeren afgeleverd en 100 katholieke apothekers. In 1924 werden in de universiteits-klinieken meer dan 25000 kostelooze consultatiën gegeven, 1752 zieken behandeld en 800 operaties verricht.

Lisieux.

In de „Belgische liberale *„Journal"* schrijft MAURICE WALEFFE:

Daar gebeuren bijna mirakuleuse dingen tusschen Parijs en Trouville: Lisieux, een stadje met 14000 inwoners, wordt even beroemd als Lourdes. Touristen der overzijde van den Atlantischen Oceaan, die nauwelijks in Parijs zijn aangekomen. vertrekken met speciale treinen (gemiddeld drie per dag) naar Lisieux. Pinkster-Zaterdag vond ik de straten en café's vol Brazilianen. Zondag waren er Nederlanders, Maandag Canadeezen. Men verwacht er nog Ieren, Chilianen, Malgeneezen. Alle volkeren der wereld, zelfs Franschen, volgen elkaar op. 25 juli komen 1800 mijnwerkers uit Havre. Zij gaan niet naar een meeting, maar zij gaan er bidden op het graf van een jong meisje, een Carmelites van 24 jaar, Theresia van het Kindie Jezus, zoo pas heilig verklaard door den Paus.

Toch zijn er dezer dagen nog vier andere kloosterlingen heilig verklaard, wier geboorteplaatsen geen menigte bezoekers zien. Wat heeft de heilige van Lisieux voor buitengewoons? Haar korte leven zonder gebeurtenissen was als dat van een lelie, die 's morgens opengaat en zich 's avonds sluit zonder geruisch. Hetzelfde Normandische klooster herbergt nog vier harer zusters, toegewijd aan den Heer als zij. Wat heeft zij, die het eerst is heengegaan meer gedaan dan haar zusters?

Heel weinig: zij schreef een boek, of liever eenige intieme brieven, waarvan de Carmel een boek samenstelde, dat na haar dood werd uitgegeven onder den titel: *„Geschiedenis eener ziel"*. Die ziel echter is zoo uitstekend, zoo fijn, zoo vereeringswaardig bevonden, dat heel de wereld op de knieën viel. Het boek is aanstonds in alle talen vertolkt. Millioenen geloovigen hebben het ontroerd gelezen. Men behoeft trouwens geen geloovige te zijn om te begrijpen, dat men hier staat voor een bergtop van menschelijke zedelijkheid, van een adel en schoonheid zoo zeldzaam, dat de tranen in de oogen springen. Ik verheel het niet als een onverschillige in Lisieux komend, konden die gewone dingen, onafscheidelijk ook van een zelfs godvruchtige menigte, die eet en drinkt rondom een heiligdom, mij niet in ontroering brengen. Maar ik las haar boek en op mijn beurt ging er een rilling van bewondering en teederheid door mij. Ziedaar het waarachtige wonder! Er zijn werkelijk zulke machtige zielen, dat zij waarachtig het voorwerp hunner begeerte scheppen. Men kan hen niet naderen zonder te worden omhooggevoerd met hun vleugelslag.

De straten van Lisieux schijnen daarin te deelen. Driehoog in een winkel worden portretten der heilige verkocht. En alle oude inwoners van het stadje herinneren zich nog de vijftien-jarige kleine Theresia Martin.

„Zij kwam in mijn winkel, om de *Petit Moniteur* of *de Croix* te koopen, meneer", zei me een oude boekhandelaar.

GETROUWD

HENDRIK J. A. KRIJT

EN

MACHTILDA E. C. NAGTEGAAL

Heemstede, 14 Augustus 1925.

BUITENLAND.

Wie is Abd-el-Krim?

In de *„Renaissance politique, littéraire et artistique"* vonden wij de volgende karakteristiek van den Marokkaanschen rebellenleider ABD EL KRIM.

Abd-el-Krim is een Berber-avonturier, die door de omstandigheden er toe gebracht, het avontuur van een opstand tegen 'n Europeesche mogendheid te ondernemen, deze tot wijken gedwongen heeft.

Geboren in 1882, trad hij, na in Fez gestudeerd te hebben, in 1908 in dienst der Spaansche autoriteiten, die hem als inlandsch secretaris op het bureau der politieke inlichtingen te werk stelden.

Op dezen uitstekenden waarnemingspost bleef hij niet werkeloos; hij leerde Spaansch en werkte aan de *„Telegramma dal Riff"* mede, alle details der inboorlingenpolitiek drongen tot hem door.

Als kadi van Malilia kwam in 1919 de gedachte bij hem op om met de Spanjaarden te breken. De fatale data van Abarran, Anual en Arruit maakten van Abd el Krim den beheerscher van Spaansch Marokko.

Maar wat zou men niet aandurven, als men een leger van 200.000 man verslagen heeft en een groote Europeesche natie van 25 millioen inwoners op de knieën geworpen heeft!

De leider der Riff eischt de absolute onafhankelijkheid van het Riffgebied. Hij wil aan Spanje slechts Tetoean en Melilia laten. Als eerste bezetter, die met de verdragen van 1912 tusschen Spanje en Marokko niets te maken heeft, eischt hij de stammen van de Wergha voor zich op. Na dus Spanje tot den terugtocht gewongen te hebben, zou hij ook Frankrijk aanvallen en het dwingen te wijken. En dan, wie weet? Waarom zou hij ook geen sultan van Marokko worden en van Ajdir tot Agadir heerschen?

Zoo bestaat er op het oogenblik een Riff-republiek, welker vlag rood is met blauwe sterren en manen.

Wanneer men van een Riff-republiek spreekt, van een Rif-regeering en van een minister van buitenlandsche zaken van de Riff, is men volop in een operette. Abd el Krim is een bergkoning, die zich tot staatshoofd heeft uitgeroepen, wijl het nationaliteisbeginsel in de mode is. De groote originaliteit van dezen Berber is, dat hij het Wilsoniaansche beginsel up to date tot een travestie heeft weten te maken.

De Spaansche nederlaag heeft Abd el Krim in het bezit gesteld van zeer belangrijk oorlogsmateriaal en een ruimen voorraad wapenen en munitie. Abd.-el-Krim gebruikt telefoondraden, heeft auto's en laat een nationalen weg aanleggen. Hij laat voor de oogen van zijn omgeving in de naaste toekomst spoorwegen schitteren en prachtige gebouwen, welke van Adjir een klein Casablanca zullen maken..

Zoo sluit Abd el Krim bij de traditie der groote zeeroovers aan, echter in modernen stijl. Vroeger moesten buit en losgeld de winsten opleveren. Tegenwoordig vloeit het grootste deel der inkomsten voort uit de losprijzen, welke door het Spaansche expeditiecorps betaald worden.

De geheele politieke actie van Abd el Krim is opgekomen uit zijn verlangen om de hand op de ondergrondsche rijkdommen van het Riffgebied te leggen. Verklaarde hij in Augustus 1922 niet aan den directeur van de „Libertad", dat hij geen militairen in de Riff wilde zien. Gaarne zou hij daar echter Europeesche ingenieurs en arbeiders begroeten, om de grondlagen te exploiteeren. Daarbij veronderstelde hij natuurlijk, dat de grootste winsten in zijn zak zouden stroomen.

En daarom maakt het ook zoo'n komischen indruk de Fransche communistische partij een telegram van gelukwensch aan Abd el Krim „den emancipator van het Marokkaansche proletariaat", die, „tegen kapitalisme en imperialisme strijdt", te zien zenden. De begeerige en subtiele Berber moet om die Europeesche stupiditeit wel hartelijk gelachen hebben."

De schrijver meent dan, dat het een dwaasheid is de gedachte te koesteren, dat het droombeeld van een Riff-republiek zelfs in Europa aanhangers vindt. „Europa", zegt hij, zou daar een nieuwen nationalistischen haard stichten, welke al heel spoedig het rendez-vouz van avonturiers zou worden en aldus een duurzaam gevaar voor Noord-Afrika zou vormen.

Frankrijk kan een dergelijke nabuurschap niet dulden. De Riff staat onder den Marokkaanschen sultan. Geen enkele nationale band verbindt de Riffstammen. Het eenige bindmiddel van deze groepen is naast een ingeboren vreemdelingenhaat, de roofzucht. De stammen vereenigen zich om een brutalen chef, die hen ter plundering aanvoert en nog meer buit belooft.

De Riff-troepen, door hun overwinning op de Spanjaarden fanatiek geworden, keeren zich in een vermetele poging tegen Frankrijk. Het zal moeite kosten hen te bedwingen, want hun contingenten zijn geoefend, gehard en goed gewapend".

En de schrijver besluit: „In zijn strijd tegen Abd el Krim, opstandeling tegen het gezag van den sultan, verdedigt Frankrijk Marokko tegen de plunderaars van de Riff, die door het Spaansche ingebrekeblijven van elken dwang bevrijd zijn."